

Vasemmistoliiton ehdotus vähimmäispalkkatavoitteeksi: miksi ja miten?

Ehdotuksen tausta- ja esittelykalvot

23.2.2016, Helsinki

Vähimmäispalkka

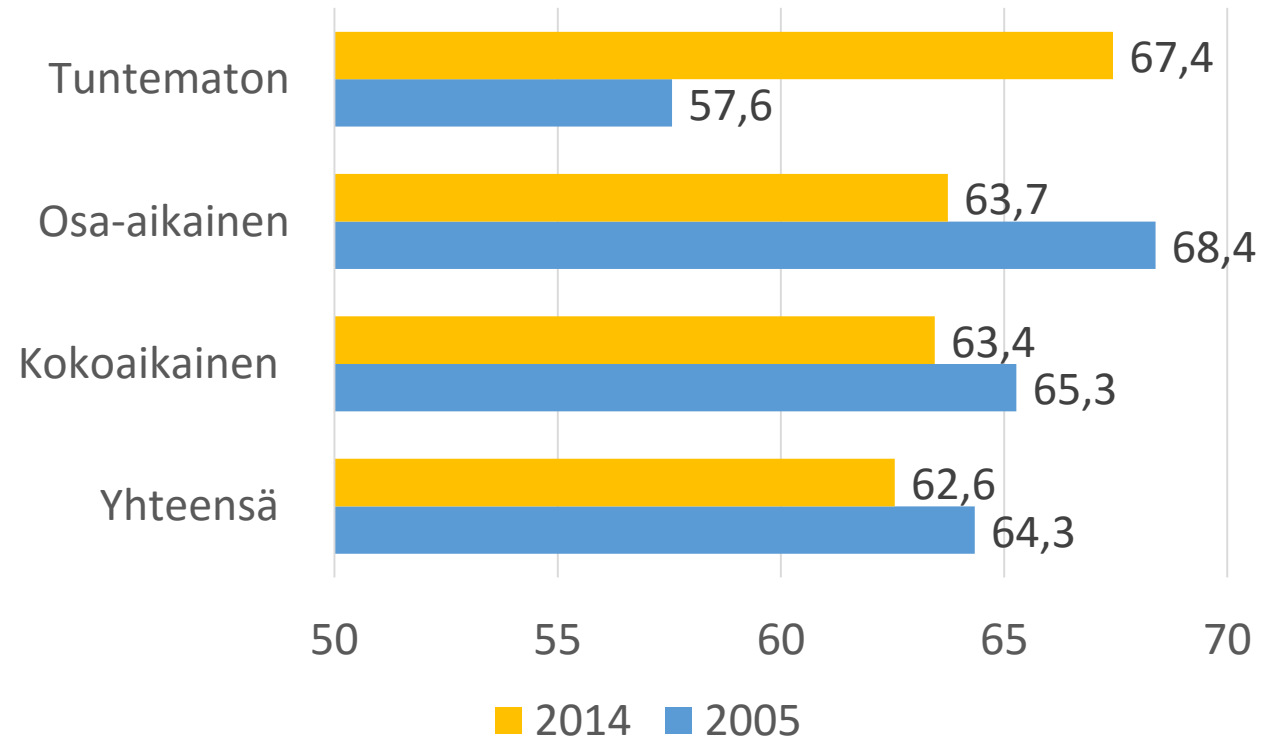
- On näyttöä siitä, että palkkajakauman alapää vuotaa.
 - Yhä suurempi osa palkansaajista tekee töitä palkoilla, joilla he ja heidän perheensä ei voi tulla toimeen.
 - Monissa maissa vuotoa on yritetty tukkia lakisääteisellä vähimmäispalkalla.
 - Suomessa ei ole lakisääteistä vähimmäispalkkaa
- Järjestäytyneessä kentässä työsopimusalan alin taulukkopalkka on myös alan vähimmäispalkka.
 - Miten säädetään niiden yli 250 000 palkansaajan vähimmäispalkoista, jotka eivät ole kollektiivisten palkkasopimusten piirissä?
 - Miten pidetään huoli siitä, että alimmat taulukkopalkat loitonnu liian kauas alan ja koko maan keskipalkasta?

Pienipalkkaisimpien palkat loitontuvat palkansaajien keskipalkasta

Tilastokeskuksen palkkarakennetilaston mukaan pienipalkkaisimman kymmenyksen palkat olivat 62.6 % keskipalkasta vuonna 2014. Se on lähes 2 %-yksikköä vähemmän kuin vuonna 2005. Osa-aikatyössä muutos on selvästi suurempi.

Ehdottamamme vähimmäispalkka kattaisi pienipalkkaisimman kymmenyksen pienipalkkaisimman viidenneksen.

Kokonaisansion 1.desiili / kokonaisansion keskiarvo, % vuosina 2005 ja 2014



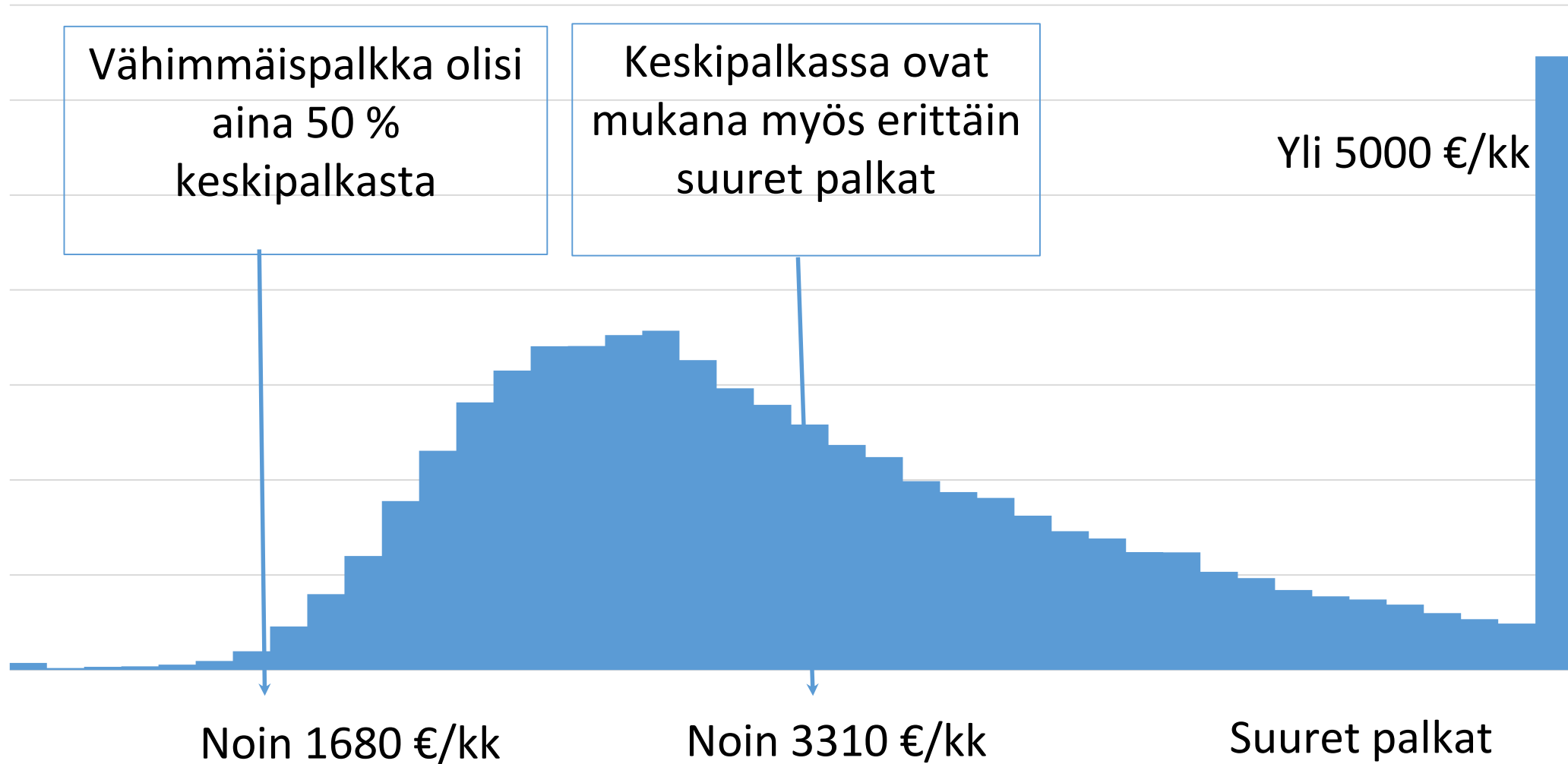
Kelvollinen palkka

- Uudistetun Euroopan sosiaalisen peruskirjan (ESP) 4.1 artikla säättää ns. kelvollisesta palkasta. Artiklan mukaan sopimusosapuolet sitoutuvat
 - tunnustamaan työntekijöiden oikeuden sellaiseen palkkaan, joka turvaa tyydyttävän elintason heille ja heidän perheilleen.
 - Peruskirjaa valvovan Euroopan sosiaalisten oikeuksien komitean mukaan kelvollinen palkka on vähintään 60 prosenttia maan nettokeskipalkasta.
- Suomi ei ole ratifioinut kyseistä artiklaa.
 - Vuonna 2002 ratifioinnin esteeksi [esitettiin](#) työehtosopimusjärjestelmämme luonne, jossa alin taulukkopalkka asettaa alan vähimmäispalkan.
 - Perustelu oli huono, sillä Suomen perinteiset verrokkimaat maat ovat ko. artiklan ratifioineet. Mutta vähimmäispalkan myötä sekin peruste poistuisi.
 - Lakisääteisen vähimmäispalkan myötä tämäkin peruste poistuisi.

Miten vähimmäispalkka ja kelvollinen palkka suhteutetaan toisiinsa?

- Ehdotuksemme mukaan vähimmäispalkka määriteltäisiin prosentiksi kokonaisbruttopalkasta, joka kattaa myös palkanlisät.
 - 3/2015 kokonaisbruttokuukausipalkka oli noin 3341 euroa
 - Ehdottamamme vähimmäispalkka olisi siten $0.5 * 3341 = 1670$ euroa kuussa
 - Jakamalla se palkkarakennetilaston käyttämällä laskennallisella jakajalla, 170 tuntia kuussa, tuntia kohti saadaan 9.83 euroa
- Kelvollisen palkan alaraja olisi 60 % kokonaisnettokuukausipalkasta
 - 3341 euroa brutto on noin 2300 euro netto
 - Kelvollinen kuukausipalkka olisi siten $0.6 * 2300 = 1380$ euroa nettona
 - Bruttona se olisi noin 1700 euroa kuussa
- Toisin sanoen, 50 % vähimmäispalkka (brutto) olisi likimain sama kuin uudistetun Euroopan sosiaalisen peruskirjan 4.1 artiklan määrittelemä kelvollisen palkan alaraja (netto).
 - Työ- ja virkaehtosopimusten tehtävänä olisi huolehtia siitä, että kelvolliset palkat ylittäisivät vähimmäispalkan. Tällä hetkellä näin ei aina ole.

Palkkajakauman muoto ja tunnusluvut vuonna 2014



Ei näin...



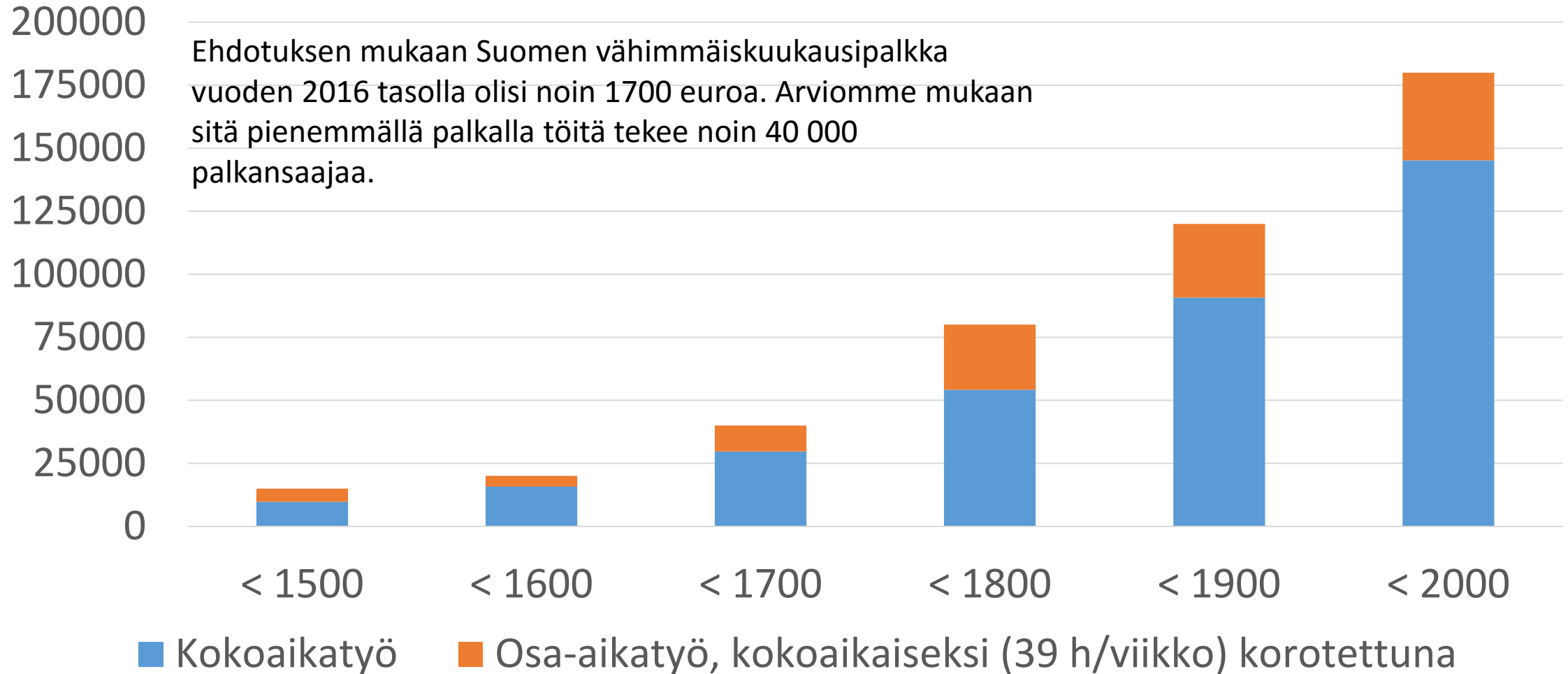
...vaan näin!



Osa-aikatyö vs. kokoaikatyö

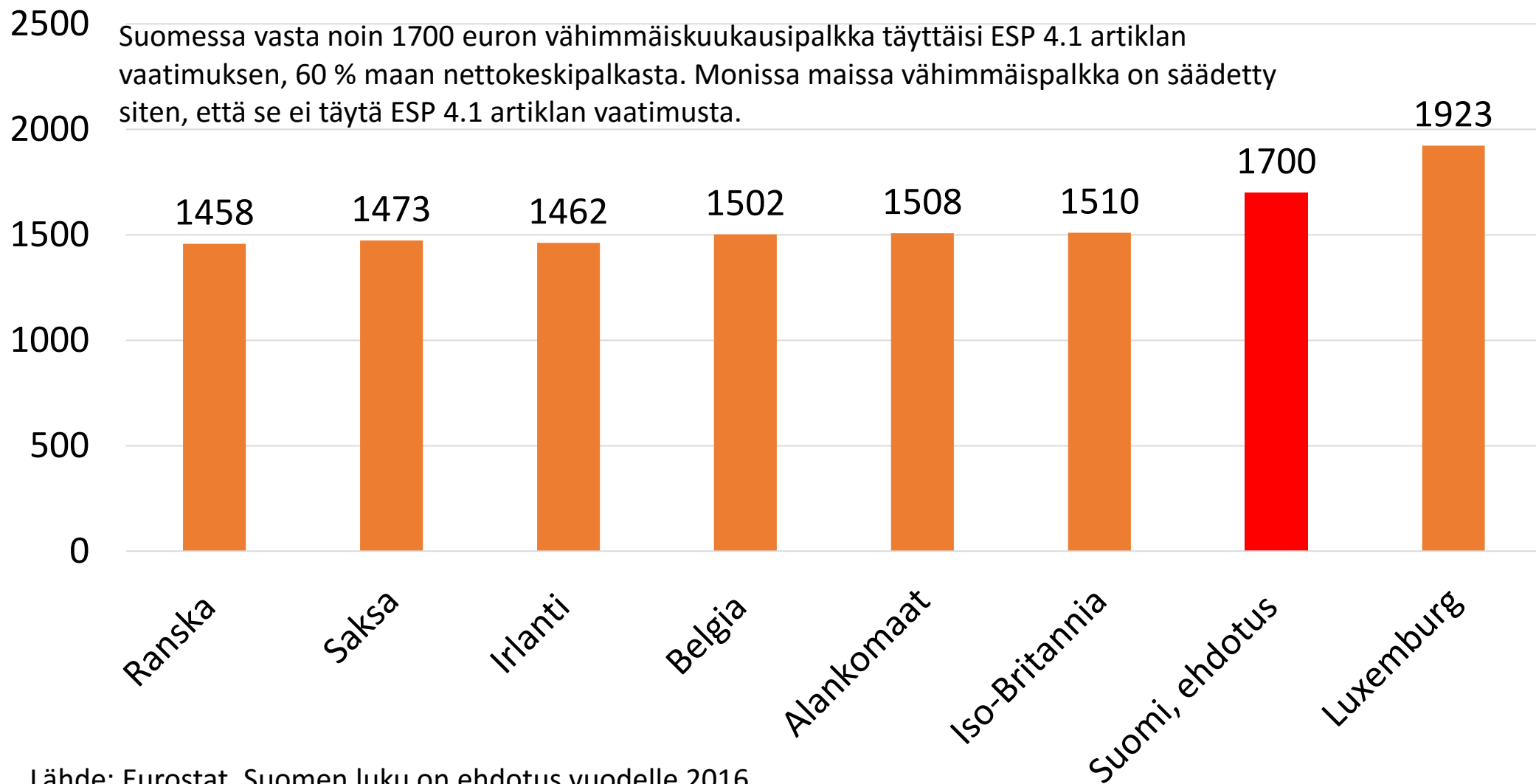
- ESP 4.1 artiklan mukainen 'kelvollinen palkka', jolla palkansaajan ja hänen perheensä pitäisi tulla toimeen, on mielekäs vain kokoaikatyötä tekeväille.
 - Kokoaikatyöstä johdettu vähimmäistuntipalkka takaa toimeentulon vain jos työtuntien määrä on riittävä.
 - Työtuntien määrä jää tässä ehdotuksessa työmarkkinoilla neuvoteltavaksi.
- Palkkarakennetilaston perusteella on kuitenkin mahdollista arvioida karkeasti, kuinka monella osa-aikatyötä tekevällä tuntipalkka jää 1700 euron vähimmäiskuukausipalkan.
- Nämä laskelmat on kuitenkin kovin herkkiä sille, mikä kokoaikatyön tuntimääräksi sovitaan.
 - 39 viikkotyötunnin, a 10 €, mukaan kuukausiansioksi tulee 1700 €
 - 37 viikkotyötunnin, a 10 €, mukaan kuukausiansioksi tulee 1610 €
 - 35 viikkotyötunnin, a 10 €, mukaan kuukausiansioksi tulee 1520 €

Arvio kohdejoukon koosta vuonna 2016



Lähde: Tilastokeskus, palkkarakennetilasto

Lakisääteisiä vähimmäispalkkoja, 7/2015, €/kk



Lähde: Eurostat, Suomen luku on ehdotus vuodelle 2016

TYÖSOPIMUSLAIN 2 LUVUN 10 §

Vähimmäispalkka työehtosopimuksen puuttuessa

- Nykyinen muotoilu
 - "Jos työsuhteessa ei tule sovellettavaksi työehtosopimuslain nojalla sitova työehtosopimus eikä yleissitova työehtosopimus eivätkä työnantaja ja työntekijä ole sopineet työstä maksettavasta vastikkeesta, on työntekijälle maksettava tekemästään työstä tavanomainen ja kohtuullinen palkka".
- Uusi muotoilu
 - "Jos työsuhteessa ei tule sovellettavaksi työehtosopimuslain nojalla sitova työehtosopimus eikä yleissitova työehtosopimus, työntekijälle on maksettava vähintään 10 euroa tunnilta (vähimmäispalkka).
 - Harjoittelijoiden ja vastaavien työsuhteessa olevien palkka on vähintään 80 prosenttia 1 momentin mukaisesta vähimmäispalkasta.
 - 1 momentissa säädetty vähimmäistuntipalkka tarkistetaan kunkin vuoden huhtikuussa valtioneuvoston asetuksella".

Vähimmäispalkan alittaminen (80 %)

- Koskee työntekijöitä, joiden työpanos on kyseisessä työssä vaadittavan ammattitaidon takia vajavainen,
 - kuten harjoittelijat tai kesätyössä olevat koululaiset, oppisopimuskoulutuksessa olevat jne.
- Ei koske esimerkiksi
 - osatyökykyisiä, maahanmuuttajia ja iäkkäitä, jos täyttää työn asettamat vaatimukset
 - Suomen perustuslain 6 pykälän 2 momentin yhdenvertaisuuslain 8 ja 12 pykälän, syrjintädirektiivin (2000/43/EY) ja työsyryntädirektiivin (2000/78/EY) edellyttämä syrjimättömyys

Lopuksi

- Palkkajakauman alapää vuotaa ja ilman korjaavia toimia jopa lisääntyy, jos yleissitovuus rapisee
 - Siksi palkkajakauman alapäähän tarvitaan aito rajoite, vähimmäispalkka jonka alle ei voi maksaa, ja jonka alle ei voi sopia.
 - Vähimmäispalkka on säädettävä siten, että se ei ole ristiriidassa ESP:n 4.1 artiklan kohtuullista palkkaa koskevien tavoitteiden kanssa.
- Vasemmistoliiton ehdotus täyttää nämä vaatimukset.
 - Työharjoittelussa ja muiden vastaavassa asemassa olevien osalta vähimmäispalkasta voidaan sopia toisin.

Kirjallisuutta

- Social justice and growth: The role of the minimum wage. International Journal of Labour Research 2012, Vol. 4, Issue 1.
http://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---ed_dialogue/---actrav/documents/publication/wcms_183568.pdf
- Minimum wages in Europe under austerity. ETUI Policy Brief, No 5/2012, European Economic, Employment and Social Policy.
<https://www.etui.org/Publications2/Policy-Briefs/European-Economic-Employment-and-Social-Policy/Minimum-wages-in-Europe-under-austerity>
- Böckerman, Petri ja Uusitalo, Roope. Minimum wages and youth employment: Evidence from the Finnish retail trade sector. Työpapereita 238, 2007.
http://www.labour.fi/?wpfb_dl=1284
- Finland and the European Social Charter. Report on the non-accepted provisions of the European Social Charter. 2012. <http://www.coe.int/en/web/turin-european-social-charter/finland-and-the-european-social-charter>